

(המשך מעמוד 15)

כשאנחנו מסתכלים ימינה ושמאלה, ואני חושב שחוזרים מהשוק, זה לא עלה בדמיונו בכלל. וזה עם הגורים וקסדות ומכשירי קשר ומקלעים וזה וזה, הולכים בתוך שוק של אנשים שקונים, וזה היה מיפגש שאף אחד לא העלה אותו בדמיונו. חשבנו על לחימה, פרסים, כובשים כפר, מפנים כפר, מין מיבצע ליטאני כזה. שנתעסק עם אורחים במאסות כאלה גדולות, שנלחם כאילו

**"במערב בירות
הרגשתי בפעם
הראשונה שאם ידעו
לירות עלי", אני
אחחבא"**

נגד אורחים או בין אורחים — את זה אף אחד לא העלה בדעתו.

● חסרה בכספר שלך תמונה של האוייב. האוייב מוסיף בכספר בצורה די אלמונית.

כי במילחמה עצמה היתה חסרה תמונה של אוייב.

עד היום, כשאני מנסה להעלות כרמינוני איך נראה האוייב, אני לא מצליח. ככל לבנון, מי שלוקח נשק הוא האוייב. אני לא יכול להגיד: הראשונים היו לבגדים מנומרים. לתת איזה סימן היכר. האוייב יש לו שפם. האוייב הוא סתם. פה זה

מיקלעים מציצים מהחלונות, כי אחרי הכל צריך לכבוש אותו. לירות עליו קודם עם פגזים ואחר כך כמו שלומיים.

באנו, ראינו בית הספר ולא ירו מבית הספר יותר ממה שירו מהבית ממול. או הבית של המפקדה — לא היו שם יותר אויבים ממה שהיו בבית לידו. זה היה באמת פוגי כזה, מטושטש. ביצים אדומות בקרב רגיל — אתה מוצא אחר כך מחפורות, גופות. פה אתה לא יכול להבריל בין גופה של מחבל שנהרג כהפגזה לבין גופה של אבא שלו, שנהרג באותו הבית. בבית שנכנסו מציאנו המון גופות. היו בתים עם מישפחות שהגופות היו מפוררות לפי קצב ההצלה של הריצה שלהם לכיוון הרלת. זאת אומרת שהאיש הכי זקן מת בתוך הבית, והאיש הפחות... ככה הם היו מפורים, בכיוון היציאה.

● ממה?

● מהאוייב?

● מהפצה.

כן. כתשו שם, לא השאירו שם בית. פגז שנופל מאה מטר מהבית, התוצאה של המילחמה היא כסופו של דבר גופות, הריסות. אז לא שמצאנו עמדות הרוסות של אוייב, מצאנו בתים הרוסים ומצאנו גופות. לא יכולנו לדעת שזה אוייב וזה לא אוייב.

● כשנבחתם לדעת שהאוייב הוא למעשה אוכלוסיה, סלסטינית או לבנונית, זה השפיע על הרגשות שלכם? על ההתייחסות שלכם? או שהמשיכתם לראות את זה כמין מאסה ניטראלית בזאת?

בוא נגיד ככה — זה לקח זמן עד שזה התחיל להשפיע עלינו. אני חושב שבשבוועידים שלושה הראשונים של המילחמה, צור, צידון, זה היה איזה שהוא נתון מעורפל, מין תוצאה שלא אנחנו

שילוני (מימין) וחבריו בלבנון

התוצאה של המילחמה היא גופות, הריסות...

היה רדוים, למחרת זה היה נוצרים, ויום קודם זה היה המוראביטון (הלוחמים הסוניים הנאצרים סים). היו לנו כאילו... ערבים, זה האוייב. אולי מי שנלחם בחזית הסורית יש לו איפיונים יותר ברורים, אנחנו לא היינו שם בחזית הסורית. כשאנחנו נלחמו בצור, האוייב היה מחבלים פלסטיניים. כשאנחנו נלחמו בעאללי, אז זה היה כל מיני קיצונים שמאלנים רדוים שפרשו, וכשנלחמו במערב בירות זה היה מוראביטון. אז מי כאילו האוייב? לא היה אוייב.

● זה יוצר תמונה מזוהה, אני משווה את הספר שלך עם הסרט של צה"ל, שתי אצבעות מצידון... לא ראיתי את הסרט. ● בדאי לך לראות, זה סרט מעניין מאוד. זוהי תכונה משותפת של הספר שלך ושל הסרט הזוא: יחס כמעט ניטראלי לאוייב. לא שונאים אותו, לא אוהבים אותו, כמעט לא רואים אותו. מתייחסים אליו כאל נתון. משהו מאוד מוטושטש. זה די מוזר במילחמה. כן, כך זה היה. כשאנחנו נכנסנו לצור, ישבנו עם קציני מודיעין בכניסה לעיר ופרשנו מפה והוא עשה ביצים אדומות על איפה שצריך להיות אוייב ואמר: זה בית הספר של מחבלים, שמה הם מתרכזים, זה בית שירוע כמפקדה. זו היתה הפעם הראשונה שנכנסנו לעיר, אז היה לנו ברישיון שאנחנו נבוא. נראה בית הספר עם

המפקדים בפלוגה: מ'פ ויבל אשורב, מ'מ אלי זהבי, מ'מ יעקב ירקוני ס'מ'פ יגאל שישי

אנחנו מכירים מן ההיסטוריה מה זה 'קיבלתי הוראה'. אני לא מקבל את זה, לא ככרדאם ולא כקצין בצבא, ולא ככרדאנוש ולא כיהודי, לא מקבל את התשובה הזו. היום, במבט לאחור, אבל הספר כתוב לפי מה שהרגשתי אז. ואז לא עשיתי — ואני גם לא חושב שמישהו מסכיב עשה — את הקשר הזה. היה לי קל יותר לחשוב על דברים שאנשים אחרים עושים. לרוגמה: הייתי רואה כל יום את ההפצצות של חיל-האוויר. הייתי אומר לעצמי: מה מפציצים, בשביל מה מפציצים, הורגים אורחים? ברדיו היינו שומעים שיש משאזומתן לפינוי, וחיל-האוויר היה מפציץ. אלה ההפצצות המפורסמות שאריק שרון נתן הוראה, ובגין לא ידע, וכל זה. בנה ראיתי משהו חריג, לא-ברור, לא-מוכן, על זה התווכחתי. אבל הדברים שאני עשיתי — כאילו הייתי מנותק מעצמי באיזשהו מקום.

● אתה מצליח לנתק את עצמך מההרגשה שלך שלאחר המילחמה. זה די קשה, שהרי כתבת את הספר זמן די ניכר אחרי המילחמה. מתי כתבת אותה?

שנה אחרי.

● לשחזר את ההרגשות שהיו לך

הכרחת היה סיפור הונאה. כל האווירה הזאת שמוכרחים לתקוף מחבלים, כי הם עומרים לתקוף אותנו, יש בזה אלמנט של הונאה. אבל זה כללי, ברמה הפוליטית-חברתית. אבל במערב לעשות סדר בין נוצרים למוסלמים, כי באשיר ג'מאל נרצח ויש חשש שהולכים לעשות טבח, ומה שהיה לנו בראש זה שהולכים עוד פעם לשים מחסום פה ומחסום שם, ולברוק שנוצרים לא יעברו לפה ואלה לא יעברו לשם, ככה זה הצטייר. נסענו לשם באוטובוסים בכלל, בלי נגמ'שים (הם יגיעו אחר כך), ובכלל לא באווירה של מילחמה. אכלנו, שתינו, צחקנו. ירדנו מהאוטו בוסים, אמרו לנו אתם הולכים פה לאיזו צומת לתפוס פה בית, שם בית. נכנסנו ממש למילחמה, למילחמה עם פצועים.

- מי היה האוייב? המוראביטון? ככה אמרו לנו אחרי כך. אני לא יודע.
- אבל הפלסטינים כבר לא היו שם? נכון. אני לא יודע מי היה האוייב.

● לרבים בארץ דווקא הפרק הזה יבוא בהפתעה גמורה. בארץ סיפרו שאתם נכנסים לעיר ריקה מבוחרות. יש לנו סיפור פרטי בעניין הזה. בפלוגה שלנו

מוראביין שילוני

החיילים לא יצאו למילחמה בהרגשה של אנטי...

נפצעו שם ביום אחד די הרבה חיילים. נפצע המ"פ, נפצעו חיילים, וכולם פונו לרמב"ם. ואף אחד לא ידע שיש פצועים. המישפחה שלי, מה שהם ידעו זה שעליתי ללבנון בכלל בלי שום דאגה. ידידה הלכה יום אחד לבקר פצועים ברמב"ם, ולפתע היא פוגשת את יובל המ"פ שוכב פצוע. ושאלה אותו ממה, מה קרה, ובאותו חדר היו איזה שישה חיילים מהפלוגה, ורק דרכם היא ידעה שככלל יש פצועים, שאנחנו בכלל נלחמים שם.

● הטבח בצברה ושאתילא, שנערך באותו הזמן, עשה לכם משהו? הייתם מודעים בכלל שקרה משהו? מתי נודע לכם שקרה משהו בליכך מחירי?

**"אילו אמרו לי מחד
לצאת לאותה
המילחמה — לא
פתחתי בתוכי עדיין את
הבעיה הזאת"**

כשחזרנו לארץ, משהו היה לא-ברור באווירה. הפיקוד הבכיר, מח"טים, נכנסו לפאניקה, היתה מסיבה איזו פאניקה שלא ידענו את מקורה. יום אחד לקמנו מחסום, והגיעו אלינו אורחים, ולא ידענו מי מה. אמרו לנו לשלוח אותם בחזרה לבתיהם. הגיעו אורחים. ● משאתילא? כן.

* המיליציה הסונית בביירות, שנשארה להגן על העיר המוסלמית אחרי פינוי כוחות אשף.